



Seat No. _____

HU-1601100201020401

B. A. (Sem.-II) (CBCS) Examination

May - 2023

Sanskrit : Paper-4 (Elective-I)

(Hitopdesh-Mitralabh)

(Old Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : 70

સૂચન / Instructions :

બધા પ્રશ્નોના ગુણ સમાન છે.

All questions carry equal marks.

- ૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો : ૮
- 1 (A) Translate any **two** of the following paragraph : 8
- (૧) અહમેકદા દક્ષિણારણ્યે ચરન્નપશ્યમ્ । ઇકો વૃદ્ધવ્યાઘ્રઃ સ્નાતઃ કુશહસ્તઃ
સરસ્તીરે બ્રૂતે - ભો ભોઃ પાન્થાઃ ઇદં સુવર્ણકઙ્કણં ગુહ્યતામ્ । તતો
લોભાકૃષ્ટે ન કેનચિત્થાન્યેનાલોચિતમ્ - ભાગ્યેનૈતત્સંભવતિ ।
કિંત્વસ્મિન્નાત્મસંદેહે પ્રવૃત્તિર્ન વિધેયા । યતઃ -
અનિષ્ટાદિષ્ટલાભેઽપિ ન ગતિર્જાયતે શુભા ।
યત્રાસ્તે વિષસંસર્ગોઽમૃતં તદપિ મૃત્યવે ॥
- (૨) અસ્તિ ભાગીરથીતીરે ગૃધ્રકૂટનામ્નિ પર્વતે મહાન્ પર્કટીવૃક્ષઃ । તસ્ય
કોટરે દૈવદુર્વિપાકાદ્ ગલિતનખનયનો જરદ્ગવનામા ગૃધ્રઃ પ્રતિવસતિ ।
અથ કૃપયા તજ્જીવનાય તદ્વૃક્ષવાસિનઃ પક્ષિણઃ
સ્વાહારાત્કિંચિકિંચિદુદ્ધૃત્ય દદતિ । તેનાસૌ જીવતિ । શાવકાનાં રક્ષણં
કરોતિ । અથ કદાચિદ્ દીર્ઘકર્ણનામા માર્જારઃ પક્ષિશાવકાન્મક્ષયિતું
તત્રાગતઃ । તતસ્તમાયાન્તં દૃષ્ટ્વા પક્ષિશાવકૈર્ભયાર્તૈઃ કોલાહલઃ કૃતઃ ।
તચ્છુત્વા જરદ્ગવેનોક્તમ્ - કોઽયમાયાતિ ।
- (૩) અસ્તિ ચમ્પકાભિધાનાયાં નગવાં પરિબ્રાજકાવસથઃ । તત્ર ચૂડાકર્ણો નામ
પરિબ્રાદ પ્રતિવસતિ । સ ચ ભોજનાવશિષ્ટભિક્ષાન્નસહિતં ભિક્ષાપાત્રં
નાગદન્તકેઽવસ્થાપ્ય સ્વપિતિ । અહં ચ તદન્નમુત્પ્લુત્ય પ્રત્યહં ભક્ષયામિ ।

અનન્તરં તસ્ય પ્રિયસુહૃદ વીણાકર્ણો નામ પરિવ્રાજકઃ સમાયાતઃ તેન સહ કથા પ્રસન્નાવસ્થિતો મમ ત્રાસાર્થં જર્જરવંશખણ્ડેન ચૂડાકર્ણો ભૂમિમતાઙ્ગયત્ । વીણાકર્ણ ઉવાચ – સખે કિમિતિ મમ કથાવિરક્તોઽન્યાસક્તો ભવાન્ । ચૂડાકર્ણનોક્તમ્ – મિત્ર નાહં વિરક્તઃ । કિન્તુ પશ્યાયં મૂષિકો મામપકારી સદા પાત્રસ્થં ભિક્ષાન્નમુત્સુત્ય ભક્ષયતિ ।

(૪) અસ્તિ ગૌડવિષયે કૌશામ્બી નામ નગરી । તસ્યાં ચન્દનદાસનામા વણિક્ મહાધનો નિવસતિ । તેન પશ્ચિમે વયસિ વર્તયાનેન કામાધિષ્ઠિતચેતસા ધનદર્પાલ્લીલાવતી નામ વણિક્ પુત્રી પરિણીતા । સા ચ મકરકેતોર્વિજયવૈજયન્તીવ યૌવનવતી બભૂવ । સ ચ વૃદ્ધપતિસ્તસ્યા સન્તોષાય નાભવત્ ।

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સસંદર્ભ સમજાવો : ૬

(B) Explain with reference to the context any two of the following : 6

- (૧) સર્વશૂન્યા દરિદ્રતા ।
- (૨) ઉદારચરિતાનાં તુ વસુધૈવ કુટુમ્બકમ્ ।
- (૩) જ્ઞાનં ભારઃ ક્રિયાં વિના ।
- (૪) ઉપાયેન હિ યચ્છક્યં ન તચ્છક્યં પરાક્રમૈઃ ।

૨ કથાસાહિત્ય ભારતીય સાહિત્યનો વૈભવ છે - ચર્ચો. ૧૪

2 Discuss the katha literature is a remarkable majesty of Indian literature. 14

અથવા / OR

૨ પ્રાચીન ભારતીય કથાસાહિત્યમાં પ્રાણીકથાની ઉપાદેયતા જણાવો. ૧૪

2 Necessity of fable in an ancient Indian literature. 14

૩ સાહિત્યકૃતિ તરીકે હિતોપદેશનું મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪

3 Evaluate the Hitopadesh as a work of literary art. 14

અથવા / OR

૩ ‘મિત્રલાભની કથાઓ આદર્શ મિત્રનું ચિત્ર રજૂ કરે છે’ - આ વિધાનનું સમર્થન કરો. ૧૪

3 Justify the statement stories of Mitralabh present ideal picture of Friendship. 14

૪	જરદ્ગવ ગીધની કથાનો બોધ નિરૂપો.	૧૪
4	The concept of the story of વૃહ્દજરદ્ગવ:	14
અથવા / OR		
૪	કર્પૂરતિલક હાથીની કથાનો બોધ નિરૂપો.	૧૪
4	The concept of the story of કર્પૂરતિલકહસ્તી.	14
૫	નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો :	૧૪
5	Write short notes on any two of the following :	14
	(૧) સુપુત્ર-કુપુત્ર	
	(૨) ચિત્રગ્રીવકપોતસ્ય કથા	
	(૩) વિદ્યાપ્રશંસા	
	(૪) વ્યાઘ્રપથિકયોઃ કથા	
